

ER MOET VEEL GEBEUREN MAAR DE BEREIDHEID IS ER

Het is tijd voor grote, principiële omslagen die leiden tot een duurzame(re) maatschappij. Er liggen veel mogelijkheden en mensen en bedrijven zijn bereid om dit constructief op te pakken, maar de tijd dringt en de hebzucht lijkt soms grenzeloos te zijn. De kredietcrisis en de recessie zouden wel eens een doorbraak kunnen betekenen.

Door Inge Heuff

Trias Energetica

Trias Energetica is een plan dat bedrijven, huishoudens en overheden in drie fasen wil stimuleren klimaatneutraal te worden. De fasen volgen elkaar op, het gaat dus niet om keuzes.

De drie stappen zijn:

- beperk de energievraag;
- gebruik duurzame energiebronnen;
- gebruik fossiele bronnen zo efficiënt mogelijk met de inzet van technologische innovaties.

Ad Phernambucq uit Ovezande is het grootste deel van zijn werkzame leven bezig met duurzaamheid. Tot ruim een jaar geleden twee decennia lang als beleidsmedewerker van COS Zeeland (het centrum voor internationale samenwerking), nu als onafhankelijk adviseur via zijn bureau AdFair. Als er iets in Zeeland ontwikkeld wordt op het gebied van duurzaamheid, is de kans zeer groot dat Phernambucq daar zijn zegje in heeft gehad.

Hoe duurzaam is Zeeland eigenlijk en zijn de Zeeuwen bereid tot veranderen? Tijdens het interview vliegen we de wereld over, van de waterstand in de Zeeuwse Delta tot het Bruto Nationaal Geluk van het koninkrijk Bhutan. Een van de conclusies is dat ieder mens zelf bewuste keuzes moet maken. „Je hoeft niet op een houtje te bijten en natuurlijk heeft iedereen behoefte aan basisvoorzieningen die gekoppeld zijn aan een bepaalde mate van welvaart. Maar ons consumptiepatroon blijft te sterk geënt op reclame. Ook de media zijn zeer materialistisch ingevuld. Het is gewoon lastig om daar weerstand aan te bieden. En dus vliegen we naar Spanje,

Turkije of Thailand, hebben we meerdere auto's voor de deur staan en moeten we allemaal een plasmatelevisiescherm hebben.”

Er is eindelijk een breder gedragen besef van urgentie ontstaan als het om duurzaamheid gaat, mede versterkt door mensen als Al Gore. Mensen zijn bereid om serieus over duurzaamheid na te denken en tot initiatieven te komen. „Maar”, zo zegt Phernambucq, „het is de vraag of de beoogde inspanningen groot genoeg zijn, snel genoeg worden uitgevoerd en voldoende omvang krijgen. Er wordt echt een totale ommekeer verlangd. De maatregelen die tot nu toe zijn genomen, schaar ik onder 'laaghangend fruit'. Die doelen waren relatief eenvoudig en zonder al te grote investeringen uit te voeren. Om de ambitieuze doelstellingen voor 2040 te halen, moeten er principiële beslissingen met vergaande gevolgen genomen worden zonder dat er tijd is voor fouten. Dit wordt een groot en alles omvattend traject.” En met fouten refereert Phernambucq aan bijvoorbeeld de optie om nieuwe kolencentrales te bouwen. „Dat moet je niet willen. Een kolencentrale is niet milieuvriendelijk en

heeft een lange levensduur, die sluit je niet zo maar.”

Ondanks die kanttekeningen is Phernambucq gematigd positief. „Er zijn al aardig wat voorlopers – bedrijven, overheden, organisaties en particulieren – die hun verantwoordelijkheid voor een duurzamere maatschappij nemen. En die voorlopers krijgen steeds meer volgers. Ook in Zeeland. Het Zeeuws Klimaatfonds is een voorbeeld waarin ondernemingen, overheid en organisaties elkaar lijken te vinden in hun zoektocht naar een duurzamere leefomgeving. Het concept heeft zich al bewezen; er zijn diverse aanbieders die de uitstoot van CO² compenseren met aanplant van bomen en bossen en investeringen in duurzame energiebronnen. Het Umojafonds van Bløf is een mooi Zeeuws initiatief dat de CO²-uitstoot compenseert die de band door optredens produceert – in de breedste zin van het woord, dus ook wat het publiek aan uitstoot produceert door naar de concerten te komen. Het Umojafonds compenseert dit met projecten in ontwikkelingslanden, het Zeeuws Klimaatfonds wil dat in de eigen provincie doen.”

Compensatie in Zeeland

Het Zeeuws Duurzame Energie- en Klimaatfonds (het Zeeuws Klimaatfonds) is bedoeld om te komen tot een duurzame energiehuishouding en klimaat-neutrale bedrijfsvoering bij Zeeuwse bedrijven en instellingen.

Het fonds biedt de mogelijkheid om CO² uitstoot vrijwillig te compenseren/neutraliseren via Zeeuwse projecten. Dit doen de deelnemers door twintig euro per ton CO² te storten in het Zeeuws Klimaatfonds.

Dit is iets meer dan gebruikelijk bij dergelijke fondsen, maar de initiatiefnemers – AdFair, de Zeeuwse Milieufederatie en provincie Zeeland – hebben een hoog ambitieniveau om bedrijven te prikkelen hun gebruik van fossiele brandstof te minimaliseren.

Het Zeeuws Klimaatfonds wil investeren in groene en duurzame energieprojecten in Zeeland. Voorbeelden zijn: het verbreden van het project Zon op School, duurzamere energievoorziening van strandpaviljoens, kleine windturbines en ledverlichting in de openbare ruimte.

Verder wordt gekeken naar groene compensatieprojecten, zoals het klimaatbos dat Delta heeft aangeplant op de Kop van Schouwen.

Phernambucq denkt dat het Zeeuws Klimaatfonds breed gedragen gaat worden omdat Zeeland vanwege haar geografische kenmerken is aangewezen als proeftuin voor een klimaatbestendige inrichting van laaggelegen kustzones. De provincie wenst op dit gebied ook (internationaal) een voorbeeldfunctie te vervullen. „Het oude Deltaplan is niet langer toereikend, dat is duidelijk. Er zijn grootse plannen voor Zeeland in de maak. Die moeten de provincie klimaatbestendig en economisch vitaal maken met een versterking van de ecologische waarden. Er wordt al vijftien jaar over toekomstplannen gesproken, nu moet de Stuurgroep Zuidwestelijke Delta nog voor de zomer met concrete plannen komen die later dit jaar geïntegreerd worden in het Nationaal Waterplan.” Overigens wil de adviseur graag kwijt dat duurzaamheid ook haar speelse kanten heeft. „Denk aan de zonnebootrace die al enkele keren in Zeeland gehouden is. Dit jaar organiseren we in juni zelfs de eerste Dutch Open Solarboat Challenge in Zeeland en Vlaanderen. Dit wordt een prachtig samenspel van nieuwe toepassingen van zonne-energie, innovatieve technieken, duurzame watersport en samenwerking tussen bedrijven, opleidingen en kenniscentra en onderwijs.

Alle informatie is te vinden op www.zonnebootrace.nl.”

De transitie die Nederland op het gebied van duurzaamheid moet doormaken, vraagt ook om overbruggingen. „Ook al kiezen we voor ingrijpende maatregelen, er zijn stappen te doorlopen. Zo is het overheidsbeleid tot op heden absoluut ontoereikend en zelfs contraproductief geweest. Denk maar aan het subsidiebeleid rond de zonnepanelen. De energie-opwekking door zon, wind en water is ontoereikend en te weinig gestimuleerd. Daarom blijft de huidige capaciteit van kernenergie noodzakelijk. Kerncentrales zijn echter niet duurzaam. Hun CO²-uitstoot is minimaal, maar de grondstof uranium is eindig en er is geen afdoende oplossing voor het afval. Bovendien speelt de veiligheid van centrales in het voormalige Oostblok een rol.” Ook de Toyota Prius zal over een aantal jaren wellicht als een ‘gedrocht’ beschouwd worden. Maar de ontwikkeling van zo’n type auto is volgens Phernambucq nodig om tot verdere vernieuwing in de auto-industrie te komen. „Daar valt nog zo veel te winnen. Zowel waterstof als elektriciteit zijn alternatieven voor de fossiele brandstof. De ontwikkeling

van accu's neemt enorme sprongen. Zij worden kleiner, zijn sneller opgeladen en bevatten meer energie. Vergelijk het maar met de verschillende generaties gsm's die we in korte tijd doorlopen hebben.”

Om de burgers, bedrijven en overheden te helpen in hun streven naar duurzaamheid wordt gebruikgemaakt van een driestappenplan: de Trias Energetica. „Het eigen verbruik is mede bepalend voor de mate van duurzaamheid en de hebzucht kan groot zijn. Toch betekent minder materiële genoegens niet automatisch minder geluk. Mensen staan open voor nieuwe zingeving en willen afwegen wat nu echt waardevol is in het leven.” Phernambucq spreekt over het Bruto Nationaal Geluk, een begrip dat door de koning van het landje Bhutan geïntroduceerd is. Het BNG meet de welvaart niet alleen aan de som van economische resultaten zoals omzetcijfers en winsten, maar ook aan geluk, en geestelijke en sociale ontwikkeling. „Dat is een interessant concept dat wellicht ook hier meer voet aan de grond gaat krijgen door deze tijd. Want de kredietcrisis en recessie kunnen een louterende werking hebben en een doorbraak betekenen voor duurzaamheid.”

„Er zijn grootse plannen voor Zeeland in de maak. Die moeten de provincie klimaatbestendig en economisch vitaal maken met een versterking van de ecologische waarden.”